

‘Ik heb
nog nooit
zoveel sjans
gehad’

FOTOGRAFIE: ROGER NEVE, STYLING: SABINE GEURTEN

HALINA REIJN

WINNARES DERTIGERS
Zowel op toneel als op doek
is Halina Reijn (35) een ster.
Op dit moment schittert
ze in de film *Isabelle*. Een
intensief levend mens over
haar homoseksuele vader,
therapie en Tom Cruise.

TEKST: ROBERT HEUKELS

Bij Halina moet je oppassen. Voor je het weet neemt ze je mee, op de golven van haar gulzigheid. Halina Reijn (35) is veel. Bij haar is een ja altijd een 'jajaja!' en een nee altijd een 'neeneenee'. Toen ik haar een jaar of tien terug voor het eerst ontmoette, hapte ik na drie kwartier interviewen naar adem. In een razend tempo had ze haar levensgeschiedenis, haar geluk, haar twijfel en haar drijfveren verteld, alsof de duivel op haar hielen zat. Het leek therapie en toneel ineen. Vijf jaar geleden zat er al iets meer balans in. Nu springt ze soms nog uit de ban, met een fikse verbale uithaal of het intense opzuigen van de aandacht (dan priemt ze haar ogen in de mijne). Maar toch, het lijkt dat La Reijn iets volwassener is geworden. Of...

'O nee absoluut, je hebt gelijk. Ik vind het fijn ouder te worden. Veel onzekerheden zijn weggevallen sinds ik de dertig ben gepasseerd. Ik ben nu een vrouw. Ik heb wat complexen verloren, ik vind mezelf mooi, ik ben gestopt met roken. Het lijkt ook alsof ik veel meer energie heb.'

Dat hoor je steeds vaker van vrouwen die geen meisje meer zijn.

Hoe zit dat?

'In mijn geval merk ik dat ik wat rustiger in mijn hoofd ben. Tien jaar lang heb ik spartaans voor het toneel geleefd. Ik ben zo toegewijd geweest. Altijd vroeg naar bed. Als puber al; het tunnelgevoel. Dat zoog me leeg. Het grappige is dat sinds ik wat minder mijn best doe, ik veel beter speel. Ik merk dat als ik wél uitga, dat helemaal niet erg is. Het geeft me juist energie. Ik leef natuurlijk ontzettend tussen twee werelden in.'

Welke?

'Mijn leeftijdgenoten zijn massaal bezig met Het Gezin en Kinderen Krijgen. En ik ben 35, dus nog vruchtbaar. Bij mij speelt dat dus ook. Aan de andere kant: ik heb nog geen kind en wel een vier jaar jongere vriend. Dan kom je sociaal gezien al snel tussen wat jongere mensen terecht. Ik heb trouwens een bloedhekel aan afspraken die je moet plannen, met agenda's erbij en zo. Ik vind dat benauwend, ben er heel slecht in. Ik begrijp het wel. Als je een baby hebt, gaat dat nu eenmaal zo. Maar ik houd van: over een uur, oké, ik kom! Die jongeren hebben dat ook. Dus hup, de disco in. Ik werk me suf, leef nog steeds behoorlijk gedisciplineerd, maar ik kan het allemaal wat meer loslaten. Aan de andere kant denk ik ook wel eens: Halina, wat is dit nou? Is het soms angst voor het moederschap? Nog even flink uit?'

Wat zijn het voor jongeren die jou omringen?

'Jonge acteurs veelal. Die komen naar mij toe: sorry, mag ik je wat vragen? Dat vind ik hartstikke leuk. En de grap is dat er heel gelijkwaardige vriendschappen uit voortkomen. Het liefst heb ik ze allemaal bij mij thuis. Grote pan op tafel. Grappen maken. Lachen. De sfeer dat je helemaal jezelf kunt zijn, dat intieme. En dan is het belangrijk voor mij dat het mijn tafel

'Mijn ouders waren kunstenaars. Als kind droomde ik van een rijtjeshuis'

is, in mijn huis. Volwassenheid. Vroeger maakte het me geen donder uit waar ik woonde, maar nu: een eigen huis! Dat moet schoon zijn, daar moet je zuinig op zijn. Ik vind het heel leuk te hosten en te moederen, daar voel ik me prettig bij. Ik ben de leider van het orkest, ik heb de controle, maar we zijn wel met een groep echte vrienden. Het voelt voor mij heel goed, deze fase. En toch...'

Mis je iets?

'Ik voel ergens een diep verlangen naar normaal zijn. Ik wil voldoen aan het maatschappelijke gevoel. Wat een vrouw van 35 hoort te zijn. Zo'n vrouw woont minimaal samen en heeft een kind. Maar ja, mijn vriend is dus vier jaar jonger en heeft ook een eigen leven. Dus wij zijn niet normaal. Daar word ik door geplaagd, door dat idee. Dan kun je zeggen: mens stel je niet zo aan, maar het is een uitvloeisel van mijn jeugd. Ik zat op de Vrije School, mijn ouders waren al zo bijzonder, want kunstenaars. Ze hadden zich aangesloten bij Subud, een spirituele beweging. Ik droomde als kind van een rijtjeshuis. Ook nu nog zou ik zo graag volmondig já zeggen tegen het gezinsleven. Maar ik voel het helemaal niet. Trouwen, denk ik dan, o nee, nee, dat wil ik helemaal niet. Ze zeggen: de enige onvoorwaardelijke liefde is die voor je kind. En dan denk ik: ja, dat zal inderdaad wel zo zijn. Zo gaat het maar heen en weer. En ondertussen ben ik ontzettend gelukkig.'

Waar in schuilt dat geluk voor jou? Nu?

'Ik ben wakker geworden. Dat is een heel prettig gevoel. Ik kijk om me heen. Ik heb twee filmscripts geschreven, ik creëer. Ik ben lang alleen maar actrice geweest. Een passieberoep, ik zal nooit anders willen. Maar je bent in feite niets meer dan een marionet. Toen ik met regisseur Ivo van Hove de monoloog *La Voix Humaine* aan het maken was, werd acteren ineens weer heel tof. Ik wilde niet langer alleen maar muze zijn. Met Ivo werd de relatie anders, die ging van een soort vader-dochter naar die van gelijkwaardigere partners. Hij zei steeds tegen me: je móet meedenken. Blinde paniek. Ik moest leren vertrouwen op mijn eigen ideeën. Dat het uiteindelijk is gelukt, was een waanzinnige kick. Nu weet ik gewoon: ik heb dat gedaan, ik was de motor. Niet langer het meisje naast de sterke man.'

VISAGIE: JUDITH NEVENS, M.M.V. SOfITEL LEGEND THE GRAND AMSTERDAM

Haar uitzonderlijke talent was haar valkuil. Wie Halina Reijn ooit op een toneel heeft zien staan, weet wat ze kan. Dat hadden alle regisseurs van naam en faam ook meteen door. 'Als kind al kon ik zeer emotioneel spelen. Dat vinden regisseurs prettig. Dat schreeuwen. Dat huilen. Dat letterlijk en figuurlijk bloot gaan. Dat fysieke. Dat heb ik uitgebuit. Gecultiveerd. Het putte me wel enorm uit. Vergis je niet, spelen doet pijn. Dat is een offer brengen, mijn hele hebben en houwen gooi ik op dat toneel. *Rouw Siert Electra*, *Hedda Gabler*, heftige stukken, elke avond werk je naar die zelfmoord toe. Een soort zwaard dat iedere keer weer neerklettert. En dan heb je als speelster momenten van extase, maar het is ook héél hard werken.'

Ivo van Hove wees haar er in de tijd van *La Voix Humaine* op dat ze met niets al veel kon bereiken. 'Hij zei: speel eens ingetogen. Toen heb ik geleerd dat uitstraling, het zijn, veel interessanter kan zijn dan al die expressie. Ik gebruik die emotie nog steeds op het toneel, maar rust is wel een toverwoord voor me geworden. Dat wilde kantje is meer naar mijn privéleven getrokken, de rust heeft bezitgenomen van mijn hoofd en mijn spel.'

Is dat een klik in je hoofd of was je er echt aan toe?

'Als meisje voelde ik dat het voorbestemd was, actrice zijn. Maar ik had er zoveel haast mee. Zoveel! Het werd een juk. Ik moest dat succes. Nu zit ik veel meer in een dankbaarheidsroes.

Wie ik ben als actrice heeft zich meer uitgekristalliseerd. Oké, het mag nog steeds over passie gaan, maar ik focus nu meer op ontwikkeling. Na al die grote rollen was er ook even paniek: oké, dit is bereikt, dit was het dan en wat nu? Maar toen kwam ik in *De Russen* te spelen en daarin heb ik een heel kleine, mooie rol. Terwijl dat stuk zes uur duurt. Maar hoe klein ook mijn aandeel, die rol, dat personage van een joodse vrouw, is zo zuiver en mooi dat ik het te gek begon te vinden onderdeel te zijn van dat hele proces. Ineens zag ik oneindige mogelijkheden voor mezelf. Ik hoef het niet allemaal meer te pakken, het hoeft niet altijd groots en meeslepend te zijn. Het komt allemaal wel, het is zoals het is. Het is niet meer dat jachtige van: ik móet die hoofdrol, want anders... De wereld vergaat niet meer.'

Zo. Ze kijkt me aan. Slokje cola-light, haar laatste ver-slaving. De salade caprese is heerlijk, zoals altijd in haar favoriete lunchtentje in hartje Amsterdam. Zullen we het eens over liefde en vriendschap hebben? Een mooie grijns. 'Dat lijkt mij een goed plan.'

Met collega Carice van Houten heeft ze sinds jaar en dag die vriendschap. 'Heel veel één-op-één gesprekken. Een symbi-

'Carice oordeelt nooit. Het is onvoorwaardelijke liefde tussen ons'

ose. Zielsverwantschap. We zijn beide autonoom, hebben een andere carrière, maar emotioneel zijn er zoveel raakvlakken. Zij is misschien wat zweveriger, maar ze kan ook pittig zijn. Bij mij is het meer andersom. Zij oordeelt nooit; dat is fijn aan haar. Het is een onvoorwaardelijke liefde tussen ons, zoals je voor een baby hebt. We verstaan de kunst elkaar vrij te laten.'

Hoe zit het nu met de romantiek bij jou?

'O, dat is zó ingewikkeld. Daar heb ik veel moeite mee. Wat dat betreft: kunnen we niet gewoon terug naar de jaren vijftig? Alsjeblieft zeg. Gewoon: oké, je trouwt met hem en daar doe

je het mee, tot aan je dood. Ik heb zulke heftige relaties gehad en ik ga er steeds minder van begrijpen.'

Je hebt nu toch een leuke vriend?

'Absoluut, ik bedoel ook meer dat ik niks begrijp van de juiste vorm. Doe ik het wel goed? Dat idee. Maar nee, ho, mijn vriend, die is héél leuk! Hij is videoartiest, een ontzettend rustige man. Dat doet me goed. Hij is een goed mens, geen ingewikkeld type. Zuiver en gepassioneerd in zijn vak. Alleen ik zit in die rare draaikolk.'

Wat bedoel je?

'Wij waren laatst in een afgelegen dorpje in Italië. En dan, God mag weten hoe het kan, komt iemand erachter dat ik eens gefigureerd heb in een film met Tom Cruise. En echt hè. Héél dat dorp wordt gek. Dat is lastig. Ik kan dan nog wel even mijn actricehoofd op zetten en van 'och'

en 'ach' en 'wat leuk' doen, maar voor hem... En dan ben ik nog niet eens heel erg beroemd. Maar hier hebben we dus wel een punt. Mannen kunnen het eigenlijk niet aan als hun vrouw bekend is. Of succesvol. Of veel geld verdient. Of een publiek beroep heeft. Vrouwen horen te koken. Zo. Dat moet maar eens gezegd.'

Meen je dit nou?

'Ja! Dat kunnen mannen gewoon niet.'

HALINA'S CV

Geboren in Amsterdam op 10 november 1975, groeide op in Wildervank, in Groningen. Haar beide ouders waren kunstenaar; haar vader overleed toen ze tien was. Sinds 2003 is ze verbonden aan de Toneelgroep Amsterdam. Ze speelde onder meer in *Rouw siert Electra*, *Het temmen van de feeks*, *La voix humaine*, *Hedda Gabler*, *Kinderen van de zon* en *De Russen*. Ze debuteerde in 2005 als schrijfster met *Prinsesje Nooitgenoeg*. Ze speelde in films als *Zus & Zo*, *Grimm*, *Zwartboek* en *Blind*, en tv-films als *De Prins* en *Het Meisje* (waarvoor de ze een Gouden Kalf kreeg), *In Therapie* en *Van God Los*.

Isabelle gaat op 22 september in première
Zie ook www.toneelgroepamsterdam.nl

Wát kunnen ze niet?

‘Dat delen. Ze willen het liefst er een boerka overheen gooien als hun eigen vrouw in de belangstelling staat. En dan sta ik natuurlijk ook nog eens heel erg bloot op het toneel. Mannen willen niet dat achthonderd andere mannen daar naar kijken. Terwijl toen ik vroeger met Fedja (van Huët, haar ex-vriend, red.) ten tijde van de film *Karakter* ergens kwam - waarin hij de hoofdrol had - dan was ik dus gewoon het vrouwtje. En dat was maatschappelijk heel erg oké. En zo is het.’

Hoe komt het dat je samen bent met iemand die vier jaar jonger is?

‘Ik had altijd het gevoel dat ik vaders zocht. Maar de Shirley Temple-fase is voorbij. Dat vader zoeken in iedere man is nu wel klaar.’

Hoe komt dat?

‘Ouder worden. Gesprekken voeren met mijn moeder en zus over dat onderwerp. Door schade en schande wijs geworden van mijn vorige relaties, die ik nog steeds koester, maar die niet opschoten. En therapie.’

Waarom schoot het nooit op met je vorige liefdes?

‘Ik duwde die mannen in een leidersrol. Op een vrij ernstige manier. En dan rolde hij weer van zijn voetstuk. Waar ik hem zelf op had gezet. Zo’n man houdt het natuurlijk nooit vol. Dat lukt niemand.’

Ze moesten allemaal voldoen aan het ideaalbeeld dat jij van je vader had?

‘Ja. Dat was het. Ik was tien toen hij overleed. Tussen vaders en dochters, dat is altijd een ding. En ik had hem helemaal niet zo goed gekend. Hij was een rots. Ik hield me vast aan een beeld.’

Hoe uitte zich dat?

‘Ik zag in menig man de plaatsvervanger van mijn vader. Als ik een Gillette-reclame zie met een ongeschoren figuur en een dochter op de arm, kun je me wegdragen. Als ik Fedja met zijn baby zie, is het janken, janken, janken. Heel egoïstisch, want dan zie ik eigenlijk mijn vader met mij. Ik ben veel gevoeliger voor mannen met dochttertjes dan voor mannen met zoontjes. Ik heb het erg gemist, die vader-dochter relatie.’

En toch val je in de liefde nu niet meer voor de vaderfiguur?

‘Drie jaar geleden was er zo’n moment: en nú ben ik er klaar mee. Daarna is er een traag proces geweest, met mijn therapeute als briljante hoofdpersoon. Die vrouw is mijn heldin. Zij trok die heilige vader van zijn voetstuk. Dat was pijnlijk, maar ook bevrijdend. Ik houd onverminderd veel van hem, maar hij is niet alleen maar een held. Mijn vader was homo, en ik ben er over na gaan denken: dat moet effect hebben gehad op zijn relatie met mijn moeder. In het begin, als mijn therapeute daarover begon, zat ik meteen in de verdediging. Wat? Mijn vader? Zei ze: je moet je vader meer tot mens maken, wat minder tot held.’

De film *Isabelle*, die 22 september in première gaat, heeft Halina Reijn ook veel geleerd. De fascinerende kijk op schoonheid, het ragfijne spel daaromheen.

‘Mijn ouders loofden mij en daardoor dacht ik dat ik heel mooi was. Toen wilde ik actrice worden en zeiden de mensen die mij de rollen moesten geven: maar je bottenstructuur en je dit en

je dat... En toen dacht ik: oké, Carice is mooi, ik ben slechts grappig en lelijk. Op toneel viel dat hele schoonheidsgedoe weg, daar voelde ik mij goed. Maar in het echte leven bleef het een zwak punt bij me, ik heb er in therapie veel over gepraat. Nu pas zie ik als ik in de spiegel kijk: ik mag God op mijn blote knieën danken voor mijn uiterlijk.’

De film gaat over de ontvoering van een beeldschone actrice (Halina) door een mismaakte kunstenares (gespeeld door Tineke Caels). Aanvankelijk had ze liever de rollen omgedraaid gezien. ‘Het was bizar om bij mezelf te merken hoe dat werkt. Ik wilde de rol van de kunstenares omdat ik dacht dat die interessanter was. Maar toen ik die andere rol kreeg, was ik belachelijk blij dat ik de mooie vrouw mocht zijn. Toen gebeurde er weer wat raars. Ik moest waanzinnig afvallen voor die rol, twintig kilo, ik moest er mager en verschimmeld uit gaan zien. Ik voelde me naar, ik werd gek.’

En toen was je niet meer belachelijk blij...

‘Juist wel! Wat gebeurde: Anna Drijver heeft een cameo in de film, als een actrice die mij vervangt in Zondagskind, de fictieve film die ik niet kan afmaken omdat ik ontvoerd ben. En Anna Drijver die is té mooi. Alles klopt aan haar. Als ze op de set kwam, wilde ik gewoon naar huis. Ik dacht alleen maar: iedereen lacht me uit, hoezo ben ik de beeldschone actrice? Pas nadat ik zo was afgevallen en die kelder in moest, waarin ik als ontvoerde zat, werd ik weer het mannetje. Dus toen ik mooi moest zijn, voelde ik me ongelukkiger dan toen ik lelijk moest zijn. Hoe zit dat?’

Het was ook dat hele proces van afvallen dat van alles met haar deed: ‘Ik was obsessief met mijn lichaam bezig. De hele tijd was het van: kun je het al zien, ben ik al afgevallen? Ik begon anorexia meer en meer te begrijpen. Veel mensen wisten niks van die film en zeiden: ‘Meid, wat zie je er goed uit!’ Omdat ik zo mager was. Zelfs mijn eigen moeder zei: ‘Wat is dat voor een dieet?’ Ik ben strak begeleid door dokters in die tijd, maar echt gezond is het niet natuurlijk. Ik werd er bovendien enorm hyper van. Tot we gingen draaien, toen werd ik juist duizelig.’

Zo’n opmerking van: wat zie je er goed uit, terwijl je zo flink afviel...**Wat doen vrouwen elkaar toch aan als het om schoonheidsidealen gaat?**

‘O, absoluut. Het zijn puur de vrouwen onderling. Die eeuwige zucht naar een maatje minder. Ik vond het zelf ook fijn toen ik aan het afvallen was. Te gek, maatje nul! Heel fascinerend. Dat is ook de thematiek van de film: schoonheid, wat is dat eigenlijk? Vaak zie je dat vrouwen mooi willen zijn voor elkaar. Als we voor mannen mooi zouden willen zijn, zou ons gedrag heel anders zijn. Maar ik was door al dat afvallen ook wel extreem hoor. Ik zat in een trip. Ik vond mensen vies, al dat vreten, al dat consumeren. Terwijl ik ze dan wel, als mensen bij mij thuiskwamen, enorm ging zitten voeden. Snoep, knakworsten, neem maar jongens, dan neem ik zelf een blaadje sla. Want ik ben zuiver, ik ben schoon. Ik ben niet gevoelig voor de consumentenmaatschappij.’

En nu?

‘Nu ebt die houding nog wel wat na. Maar ik ben inmiddels

weer een beetje aangekomen en als ik dan strakke kleding draag, jongen, ik heb nog nooit zoveel sjans gehad. Mannen vinden billen, tieten en heupen natuurlijk ook te gek. Zo. Dat mag nu ook wel eens worden gezegd.’

Ze is een schoonheid. Niet alleen uiterlijk, bij Halina Reijn is het ook en vooral: uitstraling. En al heeft ze iets rauws, elegant is ze.

Wat is dat voor jou, elegantie?

‘Iemand die empathisch is, iemand die reflecteert. Bescheidenheid vind ik het toppunt van vrouwelijkheid. Nederig blijven, dat je er voor anderen bent. Je draagt je functie, je status. Daarmee bedoel ik: extra hard die deur voor iemand open willen houden. Dan voel ik me elegant. En qua uiterlijk ga ik voor Isabelle Huppert, die is superelegant. En Charlotte Gainsbourg. De combinatie van meisje-zijn met een vermoeden van rauwheid. Geen poppetjes. Hoewel, Carice is natuurlijk ook heel elegant, die heeft dat Mary Poppins-achtige...’

Ze spreekt zichzelf licht tegen, dat doet ze wel vaker. Het is vaak ook niet zo zwart-wit. Neem haar verlangen naar morgen, ze wéét het gewoon niet. Ze hoopt dat ze over vijf jaar

aan het regisseren is en misschien is er dan wel die baby... ‘Ik word af en toe wel besmet door de koorts van mijn generatie. Hadewych (Minis, red.) is nu ook al zwanger. Maar ik voel zelf nog steeds geen aandrang. En ik heb wel besloten: ik moet het alleen doen als ik die aandrang heb.’

Wat zegt je vriend?

‘Die zegt: wat mij betreft kan het ook wel over tien jaar. Ja, hallo! Dat! Kan! Dus! Niet!’ ■

‘Mijn vriend is geen ingewikkeld type. Alleen ik zit in die draaikolk’